

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 523/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., LL.M., advokátkou, Mariánske námestie 31, Žilina, proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tos/84/2024 a jeho uzneseniu z 18. júna 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3Tos/84/2024 z 18. júna 2024 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3Tos/84/2024 z 18. júna 2024 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Trnave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12PP/9/2024 a jeho uznesením z 12. apríla 2024 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tos/84/2024 a jeho uznesením z 18. júna 2024. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu z 18. júna 2024 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnutým uznesením okresného súdu z 12. apríla 2024 bol zamietnutý návrh sťažovateľa na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ nesplnil druhú materiálnu podmienku (očakávanie, že v budúcnosti povedie riadny život), pričom poukázal najmä na odpis z registra trestov sťažovateľa, počet záznamov a závažnosť a charakter páchanej trestnej činnosti.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 18. júla 2024 tak, že ju zamietol. Krajský súd sa stotožnil s právnymi závermi okresného súdu a odôvodnením jeho uznesenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka, že konajúce súdy zamietli jeho návrh na podmiennečné prepustenie predovšetkým z dôvodov jeho trestnej minulosti, pričom sa dostatočne nevysporiadali s jeho námietkami, ktoré svedčili o okolnostiach v prospech podmiennečného prepustenia (zabezpečené bývanie, abstinencia a pod.). Konajúce súdy tým porušili jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

5. Sťažovateľ poukazuje na to, že konajúce súdy založili svoje rozhodnutia na jeho kriminálnej minulosti. Nepripísali pritom dostatočný význam zmenám v jeho správaní, ktoré boli podporené hodnotením jeho osoby ústavom na výkon trestu odňatia slobody, ani tomu, že je vlastníkom nehnuteľnosti, kde by mal zabezpečené bývanie, ani jeho abstinenciou. Napadnuté uznesenia sú formalistické, keďže hodnotia kriminálnu minulosť sťažovateľa, ktorá je jediným podkladom pre napadnuté uznesenia. Krajský súd poukázal na povahu spáchanej trestnej činnosti a na sťažovateľovu trestnú minulosť, opakované páchanie trestnej činnosti, pre ktoré nedôveroval sťažovateľovi, že v prípade podmiennečného prepustenia bude viesť riadny život.

6. Sťažovateľ poukazuje na nálezy sp. zn. I. ÚS 250/2023 z 18. júla 2023 a sp. zn. I. ÚS 36/2022 z 24. mája 2022, v ktorých ústavný súd okrem iných uviedol, že predpoklad vedenia riadneho života v budúcnosti nemôže byť založený predovšetkým či dokonca výlučne na trestnej minulosti konkrétneho jednotlivca. Je potrebné zohľadniť aj všetky ďalšie okolnosti (aktuálne poznatky o odsúdenom, stav jeho nápravy, prostredie, v ktorom by sa ocitol po prípadnom podmiennečnom prepustení, okolnosti spáchania trestnej činnosti, miera prekonania subjektívnych príčin, ktoré viedli k jej spáchaniu, a pod.).

7. Sťažovateľ je vo výkone trestu po prvýkrát, v minulosti sa dopúšťal trestnej činnosti najmä z dôvodu závislosti od alkoholu. Konajúce súdy sa nezaoberali námietkou sťažovateľa o viacročnej abstinencii a jeho záujme navštevovať stretnutia anonymných alkoholikov. Prejavil tiež ochotu podrobiť sa akémukoľvek ochrannému opatreniu, ktoré mu súd nariadi. Obdobne má vytvorené priaznivé podmienky na jeho podmiennečné prepustenie: má vlastné bývanie, abstínuje a je vo veku, keď si stále môže nájsť stabilnú a dobrú prácu. S pribúdajúcim vekom to ale bude náročnejšie, čím sa stane príťažou pre spoločnosť.

8. V právnom štáte je nepripustné, aby súdy rozhodovali formalisticky o osobnej slobode sťažovateľa a za základ zamietavého postoja k jeho podmiennečnému prepusteniu brali počet záznamov v odpise z registra trestov alebo charakter trestnej činnosti, ktorej sa dopustil. Sťažovateľ

preukázal polepšenie, bol pozitívne hodnotený. Jediným dôvodom na zamietnutie jeho návrhu bola jeho takmer 10 rokov stará minulosť, čo je ústavne neprípustné a má za následok porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu.

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 523/2024-10 z 2. októbra 2024 ju podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie, a to v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 18. júna 2024. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.

Vyjadrenie krajského súdu

10. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila sudkyňa poverená plnením úloh predsedníčky krajského súdu, ktorá v prípise sp. zn. Spr 461/24 zo 17. októbra 2024 odkázala na vyjadrenie sudcu spravodajcu. Sudca spravodajca odkázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom podľa neho boli podrobným spôsobom uvedené dôvody, prečo bola sťažnosť sťažovateľa zamietnutá. Viac k veci nemal čo uviesť.

11. Vzhľadom na stručný a odkazujúci charakter vyjadrenia krajského súdu toto vyjadrenie ústavný súd nepovažoval za potrebné zasielať sťažovateľovi na prípadné zaujatie stanoviska.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

12. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní krajského súdu a sťažovateľa a súdneho spisu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

13. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia základného práva na súdnu ochranu napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Podľa sťažovateľa krajský súd v spojení s okresným súdom dostatočne neprihliadli na okolnosti, ktoré svedčili v prospech jeho podmieneného prepustenia, ale jeho návrh zamietli len s ohľadom na jeho trestnú minulosť.

14. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

15. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musia byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

16. Ústavný súd už vo svojej judikatúre uviedol, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania, procesnej strany v konaní alebo právo inej zainteresovanej osoby na rozhodnutie, ktorého dôvody sú zjavné a zreteľné, pretože práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny (I. ÚS 117/07, III. ÚS 133/2010). Je postačujúce, ak odôvodnenie dá odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, a ak dostatočne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzalo do všetkých detailov veci (I. ÚS 241/07, III. ÚS 68/2010).

17. Ustáleným právnym názorom ústavného súdu je, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho (sťažnostného) súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie (sťažnostné) konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Už uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Vychádzajúc z uvedeného, pre posúdenie ústavnej udržateľnosti záverov krajského súdu v napadnutom uznesení sa ústavný súd v potrebnom rozsahu oboznámil aj s uznesením okresného súdu z 12. apríla 2024 a preskúmal aj jeho právne závery.

18. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) vo všeobecnosti uznáva veľmi vysokú mieru autonómie všeobecného súdu pri rozhodovaní o splnení podmienok na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, je však povolaný zasiahnuť v takých prípadoch, ak je zvolený výklad všeobecných súdov výrazom zjavného faktického omylu či logického excesu, čím sa vybočuje zo zásad spravodlivého procesu (pozri m. m. nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 715/04 z 1. decembra 2005 a sp. zn. I. ÚS 2201/16 z 3. januára 2017).

19. Takáto situácia by mohla nastať, ak by všeobecné súdy rozhodovali na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a svoje rozhodnutie by založili iba na informáciách z doby odsúdenia sťažovateľa (m. m. nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 611/2000 z 22. marca 2001), ak svoje závery riadne a presvedčivo neodôvodnili a ak prognózu vedenia riadneho života posudzovali iba na základe minulého správania sťažovateľa, resp. okolností vzťahujúcich sa na povahu a závažnosť spáchaného trestného činu (porov. m. m. nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1735/10 z 12. mája 2011).

20. Ústavný súd tiež uvádza, že z ústavy nevyplýva základné právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovieť (m. m. III. ÚS 355/2021). Posúdenie splnenia zákonných podmienok podmieneného prepustenia je vecou sudcovskej úvahy. Uvedenému nasvedčuje aj samotná formulácia § 66 ods. 1 Trestného zákona, v zmysle ktorého súd *môže* odsúdeného podmienenčne prepustiť na slobodu, ak sú na to splnené tam uvedené podmienky.

21. Z Trestného zákona (§ 66 a nasl.) možno vyvodit' tri podmienky podmiennečného prepustenia, a to ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie; môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a vykonanie časti trestu. Pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva (m. m. I. ÚS 509/2022).

22. Pre účely preskúmania, či sú splnené prvé dve podmienky, je nevyhnutné, aby si všeobecné súdy zabezpečili dostatok podkladov, z ktorých by bolo možné čo s najväčšou mierou pravdepodobnosti usúdiť, či doterajší výkon trestu splnil svoj účel. Pokiaľ všeobecné súdy túto povinnosť nesplnia alebo ak zistené relevantné skutočnosti riadne nezohľadnia, môžu porušiť právo odsúdeného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

23. Okresný súd v uznesení z 12. apríla 2024 po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že sťažovateľ nespĺňa druhú materiálnu podmienku na podmiennečné prepustenie, a to dôvodné očakávanie, že na slobode povedie riadny život. Poukázal na príliš veľké riziko recidívy s odkazom na odpis z registra trestov (početnosť záznamov a závažnosť a charakter páchanej trestnej činnosti). Napriek polepšeniu, ktoré vykazuje sťažovateľ v prostredí ústavu, jeho zjavné sklony k páchaniu trestnej činnosti neumožňujú súdu dospieť k záveru, že od odsúdeného možno očakávať vedenie riadneho života. Je zjavné, že sťažovateľ si z predchádzajúcich odsúdení nevzal žiadne ponaučenie tak, aby nepáchal trestnú činnosť a viedol riadny život. Na jeho nápravu nemala vplyv ani bezprostredná hrozba výkonu trestu odňatia slobody pri podmiennečných odsúdeniach. Aktuálne vykonávaný trest mu bol totiž uložený za trestný čin spáchaný v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia.

24. Sťažovateľ ako recidivujúci páchatel' podľa názoru okresného súdu nevytvára predpoklady na úvahu o tom, že v prípade podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody povedie riadny život. Jeho správanie na slobode viedlo okresný súd k záveru, že k právne aprobovanému správaniu je odsúdený motivovaný a vedený len v prostredí ústavu počas výkonu trestu odňatia slobody, keďže odsúdeného nedokázalo nič motivovať k tomu, aby dokázal žiť riadnym životom na slobode. V prípade sťažovateľa prevažuje legitímna potreba ochrany spoločnosti pred ním ako páchatel'om trestnej činnosti. Okresný súd napokon prihliadol aj na to, že sťažovateľ sa dopustil závažnej násilnej trestnej činnosti proti svojej manželke a svojim 3 maloletým deťom, a to po dlhší čas.

25. Okresný súd takto uzavrel, že s ohľadom na spáchanú trestnú činnosť náprava páchatel'a a celkové pozitívne pôsobenie na osobu odsúdeného je možné len počas jeho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmiennečným prepustením sťažovateľa by nebola zabezpečená ochrana spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov.

26. Krajský súd si v napadnutom uznesení osvojil dôvody, na základe ktorých okresný súd rozhodol, a na tieto odkázal. Tiež dospel k záveru, že u sťažovateľa je naplnená prvá formálna a prvá materiálna podmienka na podmiennečné prepustenie, avšak nie je naplnená druhá materiálna podmienka (očakávanie, že na slobode povedie riadny život), ktorú súd objasňuje a skúma komplexnejšie. S poukazom na štyri záznamy sťažovateľa v registri trestov za rôznorodú trestnú činnosť, za ktorú mu boli opakovane ukladané podmiennečné tresty, je zrejmé, že sklony sťažovateľa k páchaniu trestnej činnosti sú zjavné. Napriek tomu však sťažovateľ opakovane páchal trestnú

činnosť. Predchádzajúce trestné stíhanie a podmienené odsúdenie zjavne nemali na sťažovateľa požadovaný preventívny a resocializačný účinok. Krajský súd tiež poukázal na povahu trestných činov, pre ktoré aktuálne je vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré predstavujú tretí a štvrtý záznam v registri trestov. V minulosti bol právoplatne odsúdený za spáchanie majetkovej trestnej činnosti (prvý a druhý záznam).

27. Z uvedených okolností krajský súd dospel k záveru, že u sťažovateľa „*nateraz*“ prevažujú sklony k porušovaniu zákona a páchaniu trestnej činnosti nad ochotou viesť riadny a slušný život, keď v minulosti uložené nepodmienené tresty a hrozba premeny trestu sa u neho evidentne minuli účinkom.

28. Krajský súd považoval sťažnostné námietky sťažovateľa za nedôvodné. Ocenil správanie sťažovateľa vo výkone trestu a jeho záujem viesť na slobode riadny život v abstinencii, avšak ani tieto okolnosti nerozptýlili pochybnosti o tom, či od sťažovateľa možno očakávať vedenie riadneho života v budúcnosti. Každá osoba si zaslúži šancu na nápravu chýb z minulosti, sťažovateľ však opätovne poskytnutú šancu nevyužil a opätovne sa dostal do rozporu so zákonom, čo nasvedčuje tomu, že na nápravu odsúdeného a uvedenie si negatívnych dôsledkov jeho konania zjavne nemal vplyv žiadny z uložených trestov, a preto krajský súd nemá v osobe sťažovateľa záruku, že sa nedopustí protiprávneho konania a na slobode povedie riadny život. Krajský súd pritom zdôraznil, že posúdenie otázky prípadnej recidívy je vždy len pravdepodobnostným predpokladom.

29. Aj keď okresný súd neprihliadol na všetky námietky sťažovateľa, krajský súd ich sám vyhodnotil v sťažnostnom konaní, nepovažujúc za relevantné, že sťažovateľ je vo výkone trestu odňatia slobody po prvýkrát, keďže ani pri tejto okolnosti mu nevzniká nárok na podmienené prepustenie. Zabezpečené bývanie a ochota zamestnať sa predstavujú podľa krajského súdu priaznivé faktory, avšak dané skutočnosti nie sú v kontexte už uvedeného dostatočné na vyhovie žiadosti o podmienené prepustenie. Z histórie správania odsúdeného možno vyvodíť, že sklony sťažovateľa k porušovaniu zákona a páchaniu trestnej činnosti prevažujú nad prezentovanou ochotou viesť riadny a slušný život. Vzhľadom na povahu spáchanej trestnej činnosti (§ 66 ods. 2 Trestného zákona) a na trestnú minulosť sťažovateľa (opakované páchanie trestnej činnosti) krajský súd „*nedôveruje*“ sťažovateľovi do tej miery, aby mohol vysloviť záver, že v prípade podmieneného prepustenia bude viesť na slobode riadny život. Zabezpečené bývanie a snaha nájsť si prácu nie sú dostatočne spôsobilé rozptýliť obavu z toho, že by v prípade podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu pokračoval v trestnej činnosti.

30. Za daného stavu je náprava a celkové pozitívne pôsobenie na sťažovateľa podľa krajského súdu možné len počas jeho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody. Podmieneným prepustením aj pri uložení primeraných obmedzení a povinností by nebola zabezpečená ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov. Návrh sťažovateľa pritom nebol zamietnutý len výhradne na základe jeho trestnej minulosti, ako to namieta. Predmetný záver konajúce súdy vyslovili po „*komplexnom posúdení všetkých relevantných faktorov*“, teda s poukazom na kriminálnu minulosť sťažovateľa a jeho správanie počas pobytu vo väzení, vyššiu závažnosť spáchanej trestnej činnosti, za ktorú je vo výkone trestu. Prihliadli tiež na výsledky kvalifikovaného prognózovacieho nástroja (Crime Risk Assessment), ktorý ustálil, že resocializačná prognóza je na základe stredného rizika recidívy menej priaznivá. Z týchto dôvodov krajský súd sťažnosť sťažovateľa zamietol.

31. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia v spojení s uznesením okresného súdu dospel k záveru, že konajúce súdy nerozhodli na základe komplexného posúdenia všetkých relevantných okolností. Okresný súd pri konštatovaní, že sťažovateľ nesplnil druhú materiálnu podmienku podmieneného prepustenia, vychádzal prakticky výlučne zo skutočností tvoriacich trestnú minulosť sťažovateľa, pričom opomenul vyhodnotiť relevantné námietky sťažovateľa vzťahujúce sa na jeho prítomnosť a okolnosti, ktoré môžu byť relevantnými faktormi pre predpoklad o možnosti sťažovateľa viesť riadny život na slobode. Krajský súd tieto nedostatky čiastočne napravil, avšak nie dostatočným spôsobom. Prihliadol na dve sťažovateľove námietky (vlastné bývanie a snaha pracovať a abstinovať), tieto však len paušálne neakceptoval, keď konštatoval, že tieto okolnosti neboli dostatočné na záver o tom, že by bola naplnená aj druhá materiálna podmienka. Použil pritom veľmi všeobecné a subjektívne kategórie (krajský súd nedôveruje... okolnosti neboli spôsobilé dostatočne rozptýliť obavu...). Všetky uvedené skutočnosti vedú k záveru, že krajský súd dostatočne nereagoval na námietky sťažovateľa (v sťažnosti, prípadne aj v žiadosti o podmienené prepustenie), svoje právne závery riadne neodôvodnil, svoje právne závery o nemožnosti očakávať vedenie riadneho života sťažovateľom na slobode založil v zásade len na jeho trestnej minulosti bez dostatočného zhodnotenia ďalších relevantných okolností, ktorých sa týkali aj námietky sťažovateľa.

32. V prvom rade otázka sťažovateľom deklarovanej vôle po podmienenom prepustení pracovať vyžadovala komplexnejšie zhodnotenie. Krajský súd mohol a mal vykonať komplexnejšiu analýzu uvedenej skutočnosti. Je zrejmé, že sťažovateľ je z dôvodu svojho zdravotného stavu invalidný dôchodca a počas výkonu trestu nebol ani raz zaradený do výkonu práce. Počas doterajšieho výkonu trestu sťažovateľ neabsolvoval ani žiadne vzdelávanie, prípadne rekvalifikáciu. Uviedol, že jeho brat má stavebnú firmu, kde by mohol vykonávať nejakú menej fyzicky náročnú prácu. Všetky tieto okolnosti majú relevanciu k sťažovateľom vyslovenej deklarácii, že na slobode chce pracovať. Krajský súd mohol a mal zisťovať vzdelanie, odbornosť, prípadne kvalifikáciu sťažovateľa. Aspoň čiastočne mal zistiť povahu zdravotných problémov sťažovateľa, jeho pracovnú históriu pred nástupom do výkonu trestu, a to aj vzhľadom na to, že v jeho prípade ide o prvý výkon trestu odňatia slobody. Na základe všetkých týchto okolností by mohol zhodnotiť váhu sťažovateľovho vyhlásenia a taktiež vysloviť prognózu, ako realisticky možno očakávať, že deklarovanú vôľu pracovať sťažovateľ naplní.

33. Napokon možno konštatovať, že pri trestnej činnosti sťažovateľa, predovšetkým tej, pre ktorú aktuálne vykonáva trest odňatia slobody (zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby), zohrával významnú úlohu jeho alkoholizmus. Uvedené vyplýva zo skutkovej vety a z odôvodnenia odsudzujúceho rozsudku, ktorý okresný súd oznámil na verejnom zasadnutí a ktorý tak tvorí podklad rozhodnutia. Z odôvodnenia tohto rozsudku pritom vyplýva opakované (neúspešné) absolvovanie protialkoholického liečenia sťažovateľom. Sťažovateľ pritom v žiadosti a opakovane v sťažnosti deklaroval abstinenciu vo výkone trestu, absolvovanie rôznych programov týkajúcich sa abstinencie, návštevy psychológa a psychiatra. Vo vzťahu k budúcnosti deklaroval ochotu ambulantnej liečby a navštevovanie stretnutí anonymných alkoholikov. Všetku túto argumentáciu krajský súd a aj okresný súd ponechali úplne bez povšimnutia a bez akejkoľvek odôvodnenej reakcie. Bolo pritom nepochybne namieste, aby konajúce súdy vykonali dokazovanie v tomto smere napr. získaním vyjadrenia, prípadne výsluchom dotyčného psychológa a psychiatra o vývoji sťažovateľa, čo sa týka jeho závislosti od alkoholu, progresu, ktorý urobil, či nadobudol kritický

pohľad k svojej závislosti a jej dôsledkom na neho a jeho rodinu, a taktiež dokazovanie k tomu, aký je predpoklad, že sťažovateľ bude abstinovať na slobode, t. j. v prostredí, kde si bude môcť zadovážiť alkohol a kde je silný predpoklad, že jeho sociálne okolie bude požívať alkohol, hoci len v bežnom spoločenskom rozsahu (nie nevyhnutne v patologickom rozsahu). Až na takomto podklade by bolo možné urobiť závery týkajúce sa váhy a relevancie (nútenej) abstinencie sťažovateľa počas výkonu trestu a tiež týkajúce sa predpokladu úspešného pokračovania v abstinencii aj na slobode. Uvedené úvahy by pritom nevyhnutne mali tvoriť aj podklad pre záver o tom, či od sťažovateľa možno očakávať na slobode vedenie riadneho života, keď alkohol zohrával významnú úlohu pri jeho trestnej činnosti. Krajský súd však uvedenú okolnosť ponechal bez odpovede, nevykonával žiadne hodnotenie tejto námietky sťažovateľa, a to napriek tomu, že išlo bez pochybností o relevantnú a podstatnú námietku sťažovateľa.

34. Vzhľadom na tieto okolnosti ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu nie je riadne odôvodnené, keďže sa konajúce súdy nevenovali všetkým podstatným a relevantným aspektom rámcujúcim právnu vec sťažovateľa (žiadosť o podmienené prepustenie) a nedostatočne alebo vôbec nereagovali na podstatné námietky sťažovateľa.

35. Po posúdení týchto okolností preto ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu), a preto bolo potrebné pristúpiť v zmysle čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj k zrušeniu napadnutého uznesenia (bod 2 výroku nálezu).

36. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude vo veci opätovne rozhodnúť v súlade s právnym názorom ústavného súdu a svoje rozhodnutie riadne odôvodniť.

V.

Trovy konania

37. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur.

38. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 713,96 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

39. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu